

Õppekava nimetus: Veoautojuhi kiirendatud ametikoolitus 140 tundi

Õppekava rühm: VJ/KK

Autojuhi ametikoolituse üldnõuded

* Autojuhi ametikoolituse peab olema läbinud isik, kes töötab autoveol töölepingu või võlaõigusliku lepingu alusel autojuhina või teostab autovedu füüsilisest isikust ettevõtjana, kui välislepingus ei ole sätestatud teisiti.

Ametikoolitusel osalemiseks esitatavad nõuded

Autojuhi kiirendatud ametikoolitusele võetakse vastu:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 165/2014 autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 3821/85 autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 561/2006, mis käsitleb teatavate autovedusid käsitlevate sotsiaalõigusnormide ühtlustamist (EÜT L 60, 28.02.2014, lk 18–33), artikli 26 kohaselt Eestis alalist elukohta omav Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik või isik, kellel on tähtajaline elamisõigus või -luba, pikaajalise elaniku elamisluba või alaline elamisõigus;
- 2) käesoleva lõike punktis 1 nimetamata isik, kes töötab vedaja või äriregistrisse või mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse kantud isiku juures töölepingu või võlaõigusliku lepingu alusel.

Kiirendatud autojuhi ametikoolituse läbimiseks peab isikul olema koolitusele vastava kategooria kehtiv juhtimisõigus või tal tuleb läbida ametikoolitus, mis on ühendatud liiklusseaduse kohaselt juhtimisõiguse saamisega.

Kiirendatud ühendatud ametikoolitusele võetakse vastu isik, kelle vanus vastab asjaomase mootorsõiduki kategooria juhtimisõiguse saamise vanuse alammäärale ja kes omab B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust. Kui õppima asumisel ei ole isik läbinud juhi esmaõppe lõppastme koolitust, tuleb see läbida koolituskursuse jooksul.

Veoautojuhi kiirendatud- ühendatud ametikoolituse raames juht omandab C- või C1-kategooria auto, CE- või C1E-kategooria autorongi juhtimisõiguse. Sellisel juhul lisandub koolitusele taotletava kategooria mootorsõidukijuhi koolituse maht. Taotletava kategooria mootorsõidukijuhi koolitus toimub vastavalt liiklusseaduses sätestatud mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimustele ja korrale.

Kiirendatud ametikoolituse õppemahust 40 protsenti võib läbida praktikana (edaspidi *õppepraktika*) ettevõtja juures, kes omab asjaomase kategooria tasulise veose- või sõitjateveo tegevusluba (edaspidi *praktikaettevõtja*).

Autokoolitus OÜ võib arvestada isiku poolt koolitaja või mõne teise koolitaja juures eelnevalt läbitud õppeainega ja sellest tulenevalt vähendada ametikoolituse mahtu. Arvesse võetav õppeaine ei tohi olla läbitud rohkem kui viis aastat enne ametikoolituse algust.

Kiirendatud ametikoolitusel osalemiseks esitatavad dokumendid

Koolitusel osalemiseks esitab isik koolitajale:

- 1) juhiloa, kui see on isikule väljastatud;
- 2) isikut tõendava dokumendi.

Koolituse korraldus

Teoria- ja sõiduõppe ühe õppetunni kestus on 45 minutit. Ametikoolituse õppetundide sisuline ülesehitus ja vahelduvus peavad tagama ettenähtud teadmiste ja oskuste omandamise ja õpilase vajaliku ettevalmistuse iseseisvaks tööks veoautojuhina.

Õppepraktika kasutamisel toimub õppekursuse ajal, on integreeritud õppetöö protsessi ning katab õppekavas määratletud õppeaineid ja nendega seotud ülesandeid.

Õppepraktika tegemine praktikaettevõtja juures kooskõlastatakse koolitajaga ja koostatakse ainekava vastavalt ettevõtte võimalustele. Praktika läbimise kohta täidetakse praktikapäevik.

Sõiduõpe viiakse läbi korraga ühe õpilasega. Sõiduõppe viib läbi koolitaja määratud vastava kategooria juhtimisõigust omav lektor. Sõiduõpe viiakse läbi kas Autokoolitus OÜ veoautoga või praktikabaasis kasutusel oleva veoautoga.

Koolituse läbiviimisel kasutatakse: koolitatavat aktiveerivat loenguvormi, visualiseerimist, rühmatööd ja sõidumeerikute õppes digitaalse ja analoog sõidumeerikute õppesimulaatoreid. Veoseohutuse õpetamiseks kasutatakse veoseohutuse ja hõõrdeteguri õppestendi.

Klassiruumid on sisustatud õppelaudadega. Koolituse käigus kasutatakse projektorit, multimeedia seadet, tahvlit, õppesimulaatoreid. Õppematerjalid on kaasaegsed nii paberil kui ka elektroonilisel kujul. Õpilane saab lektorilt õppematerjali, töölehed, mis jäävad peale kooli lõpetamist õpilasele.

Maht tundides

- 1) teoreetilised õppetunnid- 107 tundi
- 2) praktilised õppetunnid- 23 tundi
- 3) sõidutunnid- 10 sõidutundi

Veoautojuhi kiirendatud ametikoolituse õppekava koosneb järgmistest õppeainetest ja mahtudest:

Õppeaine nimetus	Õppetunde	sealhulgas		
		teoreetilisi õppetunde	praktilisi õppetunde	õppesõit sõidutunde
1. Tööõiguse alused	9	7	2	–
2. Liiklus- ja suhtlemispsühholoogia	9	6	3	–
3. Sõiduki tundmine ja käsitsemine	41	35	6	–
4. Transpordiökonomika alused	9	7	2	–
5. Autovedude korraldus (logistika)	44	36	8	–
6. Kindlustused	9	7	2	–
7. Autojuhi vastutus	9	9	–	–
8. Sõidupraktika	10	–	–	10
Kokku	140	107	23	10

Koolitatava eksamineerimine, hindamine, andmete edastamine ja dokumendi valjastamine

Kiirendatud ametikoolituse kursus lõpeb teoreetiliste teadmiste ja praktilise töö eksamiga. Kiirendatud ametikoolituse teoreetiliste teadmiste eksamil on küsimusi 50. Teoreetiliste teadmiste eksam on sooritatud, kui eksamineeritav vastab õigesti vähemalt 70 protsenti küsimustest.

Praktilise töö eksamil rakendatakse hindamissüsteemi põhimõttel – „sooritas”, „ei sooritanud”. Veoautojuhi kiirendatud ametikoolituse puhul peab praktilise töö eksamil on vähemalt kolm individuaalset harjutust erinevatest teemadest.

Eksamikomisjoni koosseisu määrab koolitaja. Examikomisjoni koosseisu kutsub koolitaja lisaks lektoritele ka autovedajate ametiliitude, transporditöötajate ametiühingu ja Maanteeameti esindaja. Kutse saanud asutustel jääb osalemise kohta otsustusõigus.

Koolitaja esitab asjaomases Maanteeameti veebikeskkonnas autenditult hiljemalt üks päev pärast eksami toimumist õppekava läbinud ja eksami sooritanud isikute eksamiprotokollid.

Pädevustunnistuse annab või vastava kirje kannab juhiloale Maanteeamet.

Nõuded autojuhi teadmistele

Autovedude korraldamisega seonduvalt peab autojuht teadma:

* autovedude olemust, partnerite ja kontaktisikute erinevad nõudmisi ja ootusi, autovedude tähtsust vedude üldises mahus, autoveo liikide iseärasusi riigisisel, rahvusvahelisel, oma kulul korraldataval veol ja veol tasu eest ning autovedudel kasutatavaid ettevõtlusvorme ja nende erisusi;

- * autoveo tegevusalale juurdepääsu ning tegevusalal tegutsemise nõudeid, välislepinguid ning neist tulenevaid piiranguid, vedaja vastutust autoveo korraldamisel ja veolubade süsteemi;
- * logistika ja transpordiökonomika aluseid, komponente ning põhimõtteid;
- * autovedudel kasutatavaid kindlustusi;
- * autovedudel valitsevaid ohte ning ohu ennetamise põhimõtteid;
- * järelevalvepõhimõtteid, järelevalveametite õigusi ja tehnoulevaatuse läbiviimise nõudeid;
- * autojuhi koolituse, lähetamise ning sõidu- ja puhkeaja planeerimise ja arvestamise valdkonnaga seonduvaid nõudeid;
- * transpordi infrastruktuuri kasutamise, maksustamise ning teekonna planeerimise põhialuseid ning piiranguid.
- * veoseveo korraldust reguleerivaid õigusakte, erinevaid veoliike ja veoseveol nõutavaid dokumente, nende tähendust ja täitmist autojuhile vajalikus ulatuses;
- * erinevusi Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vedudel, tollipiiride ületamisel;
- * pakendite liigitust, kasutatavaid materjale, märgistamist, mõõtmeid ja kasutamise korda;
- * konteinerite, kaubaaluste ja paakide kasutamise reegleid tükikaupade, puistekaupade, gaasiliste ainete ja vedelike veol;
- * veoste laadimise, kinnitamise ja katmise põhimõtteid ja nõudeid erinevatel vedudel, sobiva sõiduki valiku põhimõtteid ja nõudeid lähtuvalt veose liigist ja kujust ning erinevat liiki ja kujuga veoste kinnitamise ja toetamise võtteid;
- * enamkasutatavate kinnitus- ja katmisvahendite liigitust ja kasutamise nõudeid;
- * kiirestiriknevate toidukaupade veoga seonduvaid erinõudeid;
- * suuremõtmelise ja raskekaalulise autoveo erinõudeid, nõudeid sõidukile ja selle tähistamisele, veoteele ning dokumentidele;
- * ohtliku veose mõistet ja ohtliku veose veo erikorra üldpõhimõtteid;
- * autojuhi õigusi, kohustusi ja vastutust veoste laadimisel, kinnitamisel ja katmisel;
- * veoseveoks ettenähtud sõiduki lubatud mõõtmeid ja masse ning nende mõõtmise või määramise põhimõtteid;
- * vedukit ja haagist ühendavate juhtmete ja nende pistikute ehitust ning ühendamise nõudeid.

Autojuhi õiguste, kohustuste ning vastutusega seonduvalt peab autojuht teadma:

- * töölepingu ja muu võlaõigusliku lepingu alusel töötamise nõudeid, poolte õigusi ja kohustusi, erinevat tüüpi lepingute sõlmimist, muutmist, lõpetamist, tööaja ja -tasu arvutamise erisusi, kinnipeetavaid makse ning võimalikke hüvesid;
- * autojuhi tsiviil- ning karistusõigusliku vastutusega seonduvaid nõudeid autojuhile vajalikus mahus ning autojuhi rikkumiste mõju vedaja tegevusele.

Sõidukiga seonduvalt peab autojuht teadma:

- * sõiduki põhiagregaatide ja süsteemide tööpõhimõtteid, kasutamise piiranguid, sagedamini esinevaid rikkeid ning nende kõrvaldamise viise;
- * sõiduki põhiagregaatidele, süsteemidele, varustusele ning sõidumeerikule ja kiiruspiirikule kehtestatud tehnonõudeid;
- * sõiduki mõõtmetest tulenevaid ohte, eelkõige seoses vähekaitstud liiklejatega.

Autojuhi ametiga seonduvalt peab autojuht teadma:

- * tööohutuse ja töökaitsega seotud poolte õigusi, kohustusi ja vastutust;
- * tööõnnetuse põhjuseid teel, laadimisel ja sõiduki hooldamisel, riskitegureid, tööõnnetusega seotud lisaohte, tööõnnetuse ennetamise põhimõtteid ning vajalikke tegevusi õnnetuse toimumisel;
- * autojuhi terviseriski põhjuseid, sealhulgas stress, müra, vibratsioon, saastatud õhk, pikka

aega istumine, töö- ja puhkeaja nõuete eiramine, tavatud tööajad, muutuvad ilmastikutingimused;

- * juhi töökoha ergonoomiat ja valedest töövõtetest tulenevaid ohte;
- * suhtlemispsühholoogia ja suhtlemise põhialuseid ning klienditeeninduse põhimõtteid ja häid tavasid, tüüpilisemaid probleemseid olukordi tellijate, järelevalve ja teiste kontaktisikutega, probleemsete olukordade lahendamise viise ja meetodeid.

Liikluses osalemisega seonduvalt peab autojuht teadma:

- * sujuva, ohutu, riske vältiva ning keskkonda säästva sõiduviisi põhimõtteid;
- * erinevates tee- ja ilmastikuoludes sõitmise põhimõtteid, ohutust mõjutavaid tegureid ning ohu ennetamise põhimõtteid;
- * autojuhi tööks vajalikke põhiteadmisi liikluspsühholoogias ning autojuhi tööd mõjutavaid tegureid, sealhulgas isiksuse eripärad, väsimus, stress, alkohol, narkootikumid, erinevad haigused;
- * ametialal esinevaid peamisi liiklusõnnetuse põhjuseid, õnnetusega seotud lisaohte ning vajalikke tegevusi õnnetuse toimumisel.

Nõuded autojuhi oskustele

Autovedude korraldamisega seonduvalt peab autojuht oskama:

- * oma käitumisega tõsta ettevõtte mainet, mõista autojuhi ameti olemust, eesmärki, tegevus- või ametiala tavasid ja praktikat ning arvestada oma ametitegevuses partnerite ja klientidega suhtlemisel nende huvide ja õigustega;
- * kasutada autojuhi töös vajalikul tasemel mehaanilise ja digitaalse andmesalvestusega sõidumeerikut, salvestada sõidumeerikus nõutavaid andmeid, teha digitaalse andmesalvestusega sõidumeerikust väljatrükke ja sisestada sellesse vajalikke andmeid ning kanda sõidumeeriku salvestuslehele või väljatrükile käsitsi kandeid;
- * kasutada teekonna planeerimiseks ja valimiseks kaarte ning tehnilisi vahendeid, lugeda kaartidel ja tehnilistes vahendites kasutatavaid tähiseid ja tingimärke;
- * arvestada infrastruktuuri kasutamisele ning maksustamisele kehtestatud piiranguid ning leida ja tasuda ette nähtud tasusid.
- * paigutada veose laadimisel veos ohutult, ühtlaselt ja tasakaalustatult, et vältida lubatud mõõtmete ja masside ületamist, auto ebastabiilset koormist ning veose ohtlikku paigutust;
- * valida ja kasutada sobilikke kinnitus- ja katmisvahendeid peamiste veosegruppide nõuetekohaseks kinnitamiseks ja katmiseks;
- * arvutada veose kinnitusvahendite nõutavat tugevust ja kinnitusvahendite arvu sõltuvalt saadetise massist ja mõõtmetest;
- * täita veoseveol erivedude nõuetest ning välislepingust tulenevaid nõutavaid dokumente elektrooniliselt ja paberil autojuhile vajalikus ulatuses.

Sõidukiga seonduvalt peab autojuht oskama:

- * kasutada sõiduki põhiagregaate ja süsteeme nõuetekohaselt, optimaalselt ja rikkeid ennetavalt ning oskama arvestada nende kasutamise piiranguid;
- * diagnoosida auto põhiagregaatides ja süsteemides esinevaid rikkeid, leida rikete põhjused ning võimalusel neid kõrvaldada;
- * valida ja monteerida nõuetekohaseid rehve sõltuvalt teekonnast, auto massist, kiirusest ja otstarbest;
- * hinnata sõiduki tehnonõuetele vastavust enne teeliiklusesse asumist.
- * ühendada vedukit täishaagise, kesktelghaagise ja poolhaagisega;
- * kasutada talvistes teeoludes täiendavaid ohutusvahendeid ja lumekette.

Autojuhi ametiga seonduvalt peab autojuht oskama:

- * ennetada ja ära hoida autovedudel valitsevaid ohte, sealhulgas kuritegevust ning ebaseaduslike sissereändajate vedu;
- * koostada tööõiguse valdkonnaga ja oma ametialaga seonduvad avaldusi ja dokumente;
- * käituda õigesti tööõnnetuse korral, ennetada õnnetusest tulenevalt lisaohu, kutsuda abi;
- * rakendada juhi töökoha ergonoomia põhimõtteid ning õigeid töövõtteid;
- * lahendada tüüpilisemaid probleemseid olukordi tellijate, saajate, järelevalve ja teiste autojuhiga peamiselt kokku puutuvate isikutega.

Liikluses osalemisega seonduvalt peab autojuht oskama:

- * juhtida autot ohutult, sujuvalt ja ökonoomselt ning rakendada õigeid juhtimisvõtteid;
- * valitseda sõidukit ohutult erinevates tee- ja ilmastikuoludes;
- * käituda õigesti liiklusõnnetuse korral, ennetada õnnetusest tulenevalt lisaohu, kutsuda abi, vormistada vajalikke dokumente;
- * arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina ning mõista erineva käitumisega kaasnevat tagajärki;
- * võtta arvesse sõiduki mõõtmetest tulenevaid ohtusid, eelkõige seoses vähekaitstud liiklejatega.

Õppeainete sisu:

Tööõiguse alused

Üldsätted

Õigusaktid, mis kindlustavad töövõtja sotsiaalse kaitstuse. Kõigi õigusaktide juures käsitletakse põhiliselt veoautojuhte (edaspidi *autojuht*) puudutavaid ning nende praktilises töös esilekerkivaid probleeme.

Tööleping

Töölepingu sõlmimine, selle muutmine, lõpetamine, üleminek, tühistamine, ülesütlemine.

- Töötingimustest teavitamine, sealhulgas tööülesannete kirjeldus, töötegemise asukoht.
- Tähtajaline tööleping, selle sõlmimine, pikendamise piirang.
- Töötasu ja selle arvutamine viis, kinnipeetavad maksud, võimalikud hüved.
- Töötaja kohustused, vastutus, lähetused.
- Tööandja kohustused, vastutus.
- Töötamine renditööjõuna, sealhulgas millised õigused ja kohustused on tööandjal ja millised juhti kasutaval ettevõtjal.
- Isikuandmete töötlemine töösuhetes, sealhulgas tervisekontrolli andmete tuvastamine, tööõnnetustest teatamine, joobeseisundi tuvastamine, juhtimisõiguse tuvastamine.

Töö- ja puhkeaeg

- Töö- ja puhkeaeg „Töölepingu seaduse” tähenduses.
- Autojuhi töö-, sõidu- ja puhkeaja erisused.
- Töö- ja puhkeaja planeerimine ja arvestus.

Töötaja puhkus

Puhkuse liigid, kestus, tasustamine.

Töö tasustamine

- Töötasu suurus, alammäär, keskmine töötasu, lisatasud.
- Kinnipeetavad maksud ja maksed.
- Autojuhi töötasu arvutamise ja maksmise erisused tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 561/2006 artikli 10 nõuetest.

Töökaitse, tööohutus, tervishoid

- Tööohutuse ja töökaitsega seotud tööandja ja töövõtja vahelised vastastikused kohustused ja vastutus.
- Autojuhi tööga seotud ohud teel, laadimisel, sõiduki hooldamisel.
- Autojuhi terviseriski põhjused, sealhulgas stress, müra, vibratsioon, saastatud õhk, pikka aega istumine, töö- ja puhkeaja nõuete eiramine, tavatud tööajad, muutuvad ilmastikutingimused.
- Õnnetusriski põhjused, sealhulgas tulekahi, ebaõige tegutsemine koorma laadimisel ja kinnitamisel, kokkupuutel külmade või kuumade veostega või veetavate elusloomadega.
- Võimalikud töövigastused, nende uurimine ja töövigastustest põhjustatud kahjude hüvitamine.

Sotsiaalsed tagatised

Pension, sealhulgas pensionikindlustus, pensionide liigid, pensionile jäämise iga, määrad ja väljamaksmine kord.

Töövaidluste lahendamine

- Töölepingut puudutavate töövaidluste lahendamine töövaidluskomisjonis või kohtus, nende pädevus.
- Kollektiivsete töötülide lahendamine, institutsioonid, nende pädevus.

Praktilised õppused

- Praktiliste õppuste käigus õpetatakse tööõiguse valdkonnas vaja minevate avalduste praktilist koostamist:
  - 1) töölepingu tüüptingimused ja koostamine;
  - 2) CV koostamine;
  - 3) avaldus töövaidluse lahendamiseks pädevale organile.
- Dokumentide koostamisel esinevate puuduste väljaselgitamine ja analüüs.

Liiklus- ja suhtlemispsühholoogia

- Autojuhi tööks vajalikud põhiteadmised liikluspsühholoogia osas. Autojuhi tööd mõjutavad tegurid: tähelepanu, isiksuse eripärad (näiteks riskialdis käitumine, agressiivsus jne), väsimus, stress, alkohol, narkootikumid, erinevad haigused.
- Autojuhi tööks vajalikud põhiteadmised suhtlemispsühholoogia osas. Suhtlemise põhioskused:
  - 1) oskus elada sisse partneri rolli;
  - 2) oskus asjakohaste kutsealaste kontaktide loomisel ja säilitamisel;
  - 3) veenmisoskus;
  - 4) kehtestamisoskus;
  - 5) läbirääkimisoskus.
- Autokaubaveoga seotud partnerite ja kontaktisikute erinevad nõudmised. Põhjendatud ja põhjendamatud nõudmised. Autojuhile vajalikud oskused kontaktisikute põhjendamatu soovide ja nõudmiste paindlikuks ja konfliktivabaks lahendamiseks.
- Tüüpilisemad probleemsete olukorrad kaubasaatjate ja -saajate, kontrollijate ja teiste kontaktisikutega. Probleemsete olukordade lahendamise viisid ja võtted. Autojuhi rollid selliste olukordade lahendamisel.

Praktilised õppused

Praktilised õppused kontaktide loomise oskuse ja veenmisoskuse ning kehtestamisoskuse omandamiseks rollimängude abil. Tüüpiliste probleemsete olukordade läbimängimine, lahenduste leidmine ja nende analüüs.

Autojuhi vastutus

Üldsätted

Eestis kehtivad seadused, mis reglementeerivad autojuhi kui suurima ohu allika valdaja vastutuse. Kõigi seaduste juures tuleb käsitleda põhiliselt autojuhte puudutavaid ning praktilises töös esilekerkivaid olukordi.

Töösisekorra eeskiri

Töösisekorra eeskirja sisu ja eesmärk. Töötajate stimuleerimise ja karistamise viisid. Töötaja distsiplinaarvastutuse ulatus.

Karistusseadustik

- Süüteo mõiste, süüteo koosseis, liigid, karistuse liigid ja määrad.
- Kuriteo eest kohaldatavad põhikaristused, lisakaristused, muud mõjutusvahendid.
- Liiklusalased kuriteod.
- Kuriteo uurimisega tegelevad organid. Kohtud, nende liigid ja astmed. Kohtuotsuse peale edasikaebamise kord.
- Kuritegude tõkestamine.

Vastutus väärteo toimepanemise eest eriseaduste ja karistusseadustiku järgi

- Väärteo mõiste. Väärteo eest kohaldatavate karistuste liigid:
  - 1) rahatrahv-põhikaristus;
  - 2) arest-põhikaristus;
  - 3) sõiduki juhtimise õiguse äravõtmine-lisakaristus.
- Väärteod:
  - 1) tööõiguse ja tervishoiu valdkonnas;
  - 2) liikluse valdkonnas;
  - 3) muudes valdkondades.
- Väärtegede kohtuvälised menetlejad, karistuste rakendamine. Menetlus rahatrahvide, aresti ja sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise kohaldamisel.

Vedaja vastutus

Eraõigust reguleerivates õigusaktides toodud nõuded vedaja vastutuse kohta. Autojuhi vastutus kauba kadumisest või kahjustamisest tingitud kahjude eest alates kauba vastuvõtmisest kaubasaatjalt vedamiseks kuni kauba üleandmiseni kaubasaajale. Autojuhi vastutus vedamise aja ületamise tõttu tekkinud kahjude eest. Vastutusest vabanemise juhud ning kahjude kindlakstegemise kord.

Kindlustused

Üldsätted

- Eestis kehtivad nõuded kindlustuse osas. Kindlustuse eri liikide puhul autojuhte puudutavad küsimused. Vabatahtliku ja sundkindlustuse mõisted.
- Ülevaade Eestis tegutsevatest kindlustusseltsidest.

Elukindlustus

Elukindlustuse mõiste ja kindlustuslepingute sõlmimise kord. Kindlustusmaksud, nende sõltuvus isiku vanusest, tervisest, elukutsest. Hüvitiste maksmise kord surma või õnnetusjuhtumi korral.

Kahjukindlustus

- Kahjukindlustuse liigid:
  - 1) varakindlustus;
  - 2) sõidukikindlustus (kasko);
  - 3) veosekindlustus.
- Kahjukindlustuse sõlmimise kord, kindlustusmaksud, omavastutus. Kahjukindlustuse eritingimused, nende kajastamine kindlustuslepingus. Hüvitiste maksmise kord.

Vastutuse kindlustus

- Vastutuse kindlustamise mõiste. Selle kindlustusliigi erinevus kahjukindlustusest.

- Vastutuse kindlustus autoveonduses:
  - 1) liikluskindlustus;
  - 2) rahvusvaheline liikluskindlustus (roheline kaart);
  - 3) vedajavastutuse kindlustus (CMR);
  - 4) TIR konventsiooni kindlustus.

Liikluskindlustus

- Liikluskindlustuse kohustuslikkus, kindlustuslepingu sõlmimise kord. Kindlustuslepingute liigid. Kindlustusmaksud, nende sõltuvus autost ja autojuhi isikuomadustest.
- Liiklusõnnetusel tekkida võivad kahjud:
  - 1) isikukahjud;
  - 2) varakahjud.
- Liiklusõnnetuse vormistamine: blanketi «Teade liiklusõnnetusest» täitmise kord. Liiklusõnnetusest teatamine. Politsei poole pöördumist nõudvad juhud. Isiku- ja varakahjude hüvitamine. Kahjude hüvitamise piirmäärad.
- Liikluskindlustus rahvusvahelistel vedudel. «Roheline kaart», selle väljaandmine ja kasutusala.

Praktilised õppused

- Praktiliste õppuste käigus täidetakse liiklusõnnetuse puhul vajalik blankett «Teade liiklusõnnetusest». Blanketi täitmise variandid:
  - 1) süüdi on üks liiklejaist;
  - 2) süüdi on mõlemad liiklejad;
  - 3) süüdi on välismaalasest osapool;
  - 4) süüdlane põgenes õnnetuskohalt.
- Erinõuded «rohelise kaardi» korral.

Sõiduki tundmine ja käsitlemine

Üldnõuded

- Sõidukite ehituse ja tehnilise hoolduse õpetamisel lähtume Eestis enamkasutatavate veoautode ja haagiste markidest.
- Sõiduki ehituse tundmaõppimisel lähtume selle üldehituse ja tööpõhimõtte selgitamisest. Tehnohoolduse tundmaõppimisel lähtume kehtivatest tehnonõuetest veoautodele ja haagistele.
- Firmateeninduse mõiste ja rakendamise kord.
- Sõidukite tehnajärelevalve süsteem ja rakendamise kord Eestis. Kehtestatud tehnonõuete aluseks olevad Euroopa Liidu normid ja nõuded:
  - 1) Euroopa Majandusühenduse direktiivid (EEC);
  - 2) ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (ECE) «Ratassõidukile ning sellele paigaldatavatele ja/või sellel kasutatavale varustusele ja osadele ühtsete tehnonõuete alusel väljastatud tunnistuste vastastikuse tunnustamise tingimuste kokkuleppe» reeglid.
- Autode VIN-koodid (tehasetähised) ja põhiantmed andmesildil. Kiiruspiiriku ja sõidumeeriku kasutamise nõue. Suure sõiduki tunnusmärgid, nende mõõtmed ja kinnitamise kord. Autole ja haagisele nõutavad lisaseadmed ja -vahendid.

- Ergonoomika, autojuhi töökoht, isiku kaitse.

Mootor

- Diiselmootorite ja ottomootorite liigitus ning lühiiseloostus. Mootori töösükkel, põhiliste mehhanismide ja süsteemide üldehitus ning töötamise põhimõte.
- Mootori jahutus- ja toitesüsteemi seadiste üldehitus ja töötamise põhimõte. Mootori jahutusvedelike margid, tähistus ja kasutamine.
- Mootoriõlide liigitus, nende kvaliteedinäitajad ning markeerimine. Õlide omadused ning nende muutumine töötamise käigus.
- Mootori toitesüsteemi hooldus, rikkis pihusti avastamine töötaval mootoril. Arvutiga juhitud toitesüsteem. Nõuded kütusepaagi ehitusele ja mahutavusele. Mootorikütuse liigitus ja kvaliteedinõuded. Diislikütuse omadused ja külmakindlus.
- Nõuded mootori heitgaaside väljalaskesüsteemile. Heitgaaside toksilisuse vähendamise seadmed.
- Kütusekulu optimeerimine.
- Alternatiivkütused- gaaskütused, vedelkütused (etanool, bioõli)
- Elektriajamiga sõidukid

Jõuülekanne ja rool

- Veoautodel kasutatavate jõuülekannete liigitus ja tüübid. Rooli, siduri, käigukasti, jaotuskasti, kordisti (aeglusti), kardaanülekanne, peaülekanne ja veosilla üldehitus ning töötamise põhimõte.
- Rooliratta vabakäigu normid. Rattalõtku lubatud suurused.
- Paljukäigulise käigukasti kasutamine ning käiguvahetuse erinevad võimalused.

Pidurid (sh suruõhusüsteem)

- Piduri õhkajami üldskeem ja selle osad. Erinevat liiki toimetehhanismidega pidurid. Sõidupiduri, seisupiduri ja erinevat liiki abi- ja kestvupidurite tööpõhimõte. Pidurite ehitus ja hooldus ning reguleerimisvõimalused. Mitteblokeeruvate pidurite (ABS) tööpõhimõte.
- Rõhu kontrollimine ja reguleerimine õhkajamis. Rikkepiduri vabastamine. Pidurite rikked ja hooldus.

Veermik, kere, rattad ja rehvid

- Veermiku seadiste tüübid ja ehitus . Nõuded klaasidele ja nende läbipaistvusele. Nõuded kere välimusele ja korrosioonikindlusele. Eesmise, külgmise ja tagumise allasõidutõkke ehitus ja paiknemine veoautol ja haagistel.
- Poolhaagise, täishaagise ja kesktelghaagise haakeseadme ehitus ja kasutamise kord.
- Vedukit ja haagist ühendavate juhtmete ja nende pistikute ehitus ning ühendamise reeglid.
- Üldnõuded sõiduki rehvidele, nende tehnoseisund ja lubatud mustrisügavused. Rehvide valik, rehvide tähistamine koormusindeksi ja kiiruskategoria alusel. Nõuded taastatud ja uuesti lõigatud mustriga rehvide kasutamisel. Nõuded talve- ja naastrehvide kasutamisel.

Elektriseadmed ja valgustusseadmed

- Auto üldine elektrisüsteem ja selle osad: vooluallikad ja voolutarbijad.
- Autol kasutatavad põhilaternad (kaug- ja lähituled), nende esitatavad nõuded. Põhitulede reguleerimine. Kasutada lubatud laternatüübid, nende tähistamine.
- Nõuded eesmistele ja tagumistele udutulede paigutamisele, reguleerimisele ja tähistamisele.
- Eesmised, tagumised ja küljeääretuled, nende paigutamine ja tähistamine.
- Suunatud, helkurid, triiphelkurid, nende paigutus ja tähistamine.
- Gaaslahendusega lampide kasutamine ning nõuded.

Sõiduki täiendav lisavarustus

- Sõidumeeriku liigid, mehaanilise ja digitaalse andmesalvestusega sõidumeerikud, nende kasutamise kord. Mehaanilise sõidumeeriku salvestuslehed, nende kasutamise ja säilitamise kord. Digitaalse sõidumeeriku juhi, juhi tööandja, töökoja ja kontrollija kaardid, nende kaartide kasutamine. Sõidumeeriku paigaldamise, hooldamise ja tehnilise ülevaatuse kord.
- Sõidukile paigaldatavad satelliitpositsioneerimise seadmed. Tähiste ja tingmärkide tundmine. Satelliitpositsioneerimise seadme abil otsitava tänava ja objekti leidmine.
- Hädaabi kõne «e-call» süsteemi seadmed.

Autovedude korraldus (logistika)

Logistika põhimõisted ja komponendid

- Logistika põhimõte: «Õiged kaubad õiges kohas, õigel ajal, õiges koguses ja õiges seisundis, õige hinnaga.» Logistilise keti põhilised komponendid, maanteevedude osa üldises logistilises süsteemis. Tähtsamad komponendid maanteeveonduses:
  - 1) klienditeenindus: tellimuste vastuvõtmine, töötlemine ja vormistamine, info kogumine ja vahetus, veonõudluse prognoosimine, maksetingimused ja hinnad;
  - 2) ladustamine: ladude asukoha valik, kaupade käsitlemine, pakendamine ja ladustamine, laovarude ja laopindade vajaduse prognoosimine ja reguleerimine;
  - 3) veod: sõidukite valik sõltuvalt kauba kogusest ja liigist, veoteede valik, kauba saatedokumentatsioon.
- Teedekaardid, nendel kasutatavad tähised ja tingmärgid. Teedekaartide koordinaatsüsteem. Linnakaartide (skeemide) koostamise reeglid. Linnakaartidel kasutatavad tähised ja tingmärgid.
- Sidevahendid. Veomarsruudi määramine ja korrigeerimine.

Veosevedu

- Autoveonduse tähendus ja kasutusala.
- Autovedude liigitus:
  - 1) siseriiklik autovedu tasu eest;
  - 2) siseriiklik autovedu omal kulul;
  - 3) rahvusvaheline autovedu tasu eest;
  - 4) rahvusvaheline autovedu omal kulul.

- Omal kulul teostatava autoveo mõiste. Siduv kohustus mitte teha autovedusid tasu eest klientidele.
- Veoste klassifikatsioon, veoste vedamise viisid: saadetiste vedu, puistevedu, vedu paakides.
- Pakendite materjal, pakendite liigid. Pakendite märgistamine käsitusmärgistega, märgistuse tähendus.
- Konteinerid ja kaubaalused, nõuded nende ehitusele, liigitus, mõõtmed ja kasutamise kord.
- Püsipaagid, vahetatavad paagid, paakkonteinerid ja mahutikogumiga autod. Nende kasutamine vedelike, vedelgaaside ja pulbriliste ainete veol.
- Veoautode ja haagiste kerede liigitus sõltuvalt ehitusest ja veotingimustest. Autodel kasutatavad laadimismehhanismid, nende kasutamine.
- Ohtlike veoste mõiste ja ohtlike ainete klassifikatsioon. Ohtlike veoste pakendid, nende tähistamine ohumärgistega. Ohtlike veoseid vedavate autode markeerimine. Ohtlike aineid ilma ohtlike veoste autoveo eeskirja nõudeid täitmata vedamise erijuhud. Ohtlike veoste mõju looduskeskkonnale: õhule, pinnasele, veekogudele ja põhjaveele.
- Erinõuded kiirestiriknevate toiduainete veol. Nõuded kiirestiriknevate toiduainete veol kasutatavatele autodele ja haagistele.
- Nõutavad dokumendid autokaubaveol: saatekiri, laadimiskiri, sertifikaadid jm load. Saatekirjas nõutavad andmed, saatekirja vormistamise kord.

Rahvusvaheline autovedu

- Rahvusvahelist autokaubavedu käsitlevad õigusaktid. Nõuded ettevõtjale, nõuded veole, nõuded sõidukile ja selle autojuhile.
- Bilateraalsete rahvusvaheliste maanteeliiklust korraldavate kokkulepete tähendus ja nõuded.
- Rahvusvaheliste autokaubaveo lubade (edaspidi *veoload*) väljaandmise ja kasutamise kord. Veolubade liigid ja eriveoload. Veolubade taotlemine, jaotamine ja väljaandmine. CEMT veoloa väljaandmise ja kasutamise kord. Sõidukikaardid ja nende väljaandmise kord. Autokaubavedu käsitlevad rahvusvahelised lepingud, konventsioonid ja kokkulepped. Nende mitmepoolsete rahvusvaheliste lepingute sisu ja tähendus.

Liiklusreeglid ja liikluses käitumine

- Liiklusohutus alaste teadmiste täiendamine:
  - 1) liiklusreeglite kinnistamine ja süvendamine;
  - 2) mitmesuguste liiklusolukordade analüüs ja hindamine;
  - 3) riske vältiva käitumisviisi kujundamine.
- Juht ja sõiduk erinevates liiklusolukordades:
  - 1) teisi liiklejaid ja ümbritsevat looduskeskkonda arvestava hoiaku kujundamine;
  - 2) piisava ohutunde kasvatamine asjatu riski vältimiseks liikluses;
  - 3) vajalike oskuste analüüsimine ja nende arendamine võimalike ohuolukordade ennetamiseks;
  - 4) ohutu, sujuva ja keskkonnasäästliku sõidumaneeri kujundamine;
  - 5) tegutsemine liiklusõnnetuste ajal.

Transpordiökonoomika

Transpordiökonoomika alused

- Omahinna mõiste ja selle kujunemine veonduses. Omahinna tulude ja kulude elemendid. Autojuhi osa omahinna kulude ja tulude kujundamisel.
- Autojuhtide ja teiste töötajate töötasu osa ettevõtte kulude üldbilansis.
- Ettevõtte kasumi mõiste ja selle kasutamise võimalused. Kasumi jaotamine ettevõtte arendustegevuseks, laenude tasumiseks ja dividendide väljamaksmiseks.
- Ettevõtte arendamise finantseerimisallikad: omafinantseerimine, põhivara suurendamine, pangalaenud jne.
- Taustsüsteemi osatähtsus veondusettevõtte tegevuses.
- Autovedude eest tasumise süsteem. Veotasu, lunatasu, lisahüvitised, tariifid. Vedaja hüvitised veotellijale kauba kadumisest, osalisest kahjustamisest või hilinemisest tingitud kahjude hüvitamiseks. Vastutuse ulatus.

Praktilised õppused

- Praktilistel õppustel koostatav veondusettevõtte omahinna arvestus. Omahinna kulude ja tulude elementide analüüs ja omahinna alandamise võimaluste selgitamine.

Sõidukite mõõtmed, massid ja teljekoormused

- Üldnõuded veoauto, haagise ja poolhaagise mõõtmetele ning mõõtmise kord. Lubatud suurimad pikkused, laiused ja kõrgused. Lisanõuded sõidukite mõõtmisel. Lubatud suurimad registrimassid haagistele, autorongidele ja mootorsõidukitele.
- Lubatavad erandid.
- Lubatud suurimad teljekoormused vedavale ja mittevedavale teljele. Mitmeteljelisele telikule suurimad lubatud teljekoormused.

Keskkonnasäästlikud meetmed

- Looduskeskkonda mõjutavad tegurid. Looduskeskkonna saastatuse põhjused ning teeliikluse osa atmosfääri üldsaaetes. Kütuse, õlide, määrdeainete, erivedelike ning pesu- ja puhastusvahendite kahjulik mõju looduskeskkonnale.
- Heitgaasides sisalduvad kahjulikud ained ja ühendid ning nende mõju inimesele ja looduskeskkonnale. Heitgaasides sisalduvate kahjulike ainete ja ühendite piirnormid (tavaline auto, roheline auto ja ohutu auto).
- Katalüsaatori otstarve auto mootori heitgaaside väljalaskesüsteemis. Katalüsaatorite tüübid ja tööpõhimõtted.
- Müranormid sõidukitele.

Veoste laadimine ja kinnitamine

- Veoautode ja haagiste valik sõltuvalt veose liigist ning nõutavast kere tüübist. Veoste paigutamine sõidukite veokasti või lastiruumi sõltuvalt saadetise kaalust, mõõtmetest ja väliskujust. Veose ühtlase ja tasakaalustatud paigutamise tähtsus.

- Nõuded pakendite ja saadetiste kinnitamiseks erinevatel vedudel:
  - 1) suurte ja raskete saadetiste veol;
  - 2) postide, torude, palkide ja muude pikamõõduliste esemete veol;
  - 3) saematerjali (talad, prussid, lauad) veol;
  - 4) kaubaaluste ja konteinerite veol;
  - 5) suurte rõngaste ja rullide veol;
  - 6) töömasinate ja teiste sõidukite veol;
  - 7) betoonelementide ja tarindite veol;
  - 8) ISO standardi kohaste konteinerite veol.
- Veose kinnitusvahendite liigid. Veose kinnitusvahendite tugevusvaru ning nende valik erinevate saadetiste veol. Veose kinnitusvahendite korrasoleku kontroll ja riketega vahendite kasutamise keeld.

Suuremõõduline ja/või raskekaaluline autovedu

- Eestis kehtiv kord suuremõõduliste ja/või raskekaaluliste veoste autoveol. Suuremõõduliste ja raskekaaluliste veoste mõisted: raskeveosed, suurveosed, erisõidukid, saateautod, veoload, teljekoormused, veoteed.
- Nõutav dokumentatsioon. Veoteede kooskõlastus ja loa taotlemine. Nõuded raske- ja suurveose veol, teabetahvlid ja märgised. Nõutav lisavarustus ja tähistus.
- Teenustasud ja tariifid suuremõõduliste ja/või raskekaaluliste veoste veol ja nende tasumise kord.

Metsamaterjali vedu

- Eestis kehtiv kord metsamaterjali veol. Nõutav lisadokumentatsioon metsamaterjali veol:
  - 1) veoseleht, selle väljaandmise ja täitmise kord;
  - 2) veoselehe väljastamise arvestusleht;
  - 3) veoselehe register;
  - 4) metsamaterjali üleandmise-vastuvõtmise akt.
- Tüüpilised rikkumised metsamaterjali veol: puudulik dokumentatsioon, sõiduki ülekoormamine, koorma puudulik kinnitus, autode mittenouetekohane tehniline seisund.

Autojuhi sõidu- ja puhkeaja korraldus

- Tasu eest töötavate autojuhtide sõidu- ja puhkeajaga reguleeriva eeskirja kehtivusala ning lubatavad erandid. Autojuhtide sõiduaegade kestus ja lubatavad kõrvalekaldumised. Kohustuslikud vaheajad ja lubatavad kõrvalekaldumised. Kohustuslikud puhkeajad ja lubatavad kõrvalekaldumised. Sõidu- ja puhkeaja arvestuse kord.
- Eeskirja täitmist kontrollivad organid. Karistused eeskirja rikkumise korral. Lisanõuded rahvusvahelistel vedudel.

Sõidupraktika

Sõiduki ettevalmistamine

- Sõiduki tehnilise seisukorra ja kompleksuse kontrollimine enne mootori käivitamist. Igapäevase hoolduse läbiviimine. Tutvumine autojuhi töökohaga:
  - 1) autojuhi õige kehaasend;
  - 2) istme, rooli ja peeglite seadmine;
- Tutvumine sõiduki juhtimisseadmete asukoha ja käsitlemisega ning armatuurlaual paiknevate näidikute ja märgulampidega. Mootori käivitamine. Juhi tegevus enne sõiduki käivitamist ja käivitamisel.
- Tööks vajalike dokumentide täitmine

Sõiduki juhtimine väikesel kiirusel

- Juhtimisseadmete ja juhtimisvõtetega kohanemine. Sõit käsilülitus- ja automaatkäigukastiga autoga. Liikumise alustamine. Käiguvahetus. Sõitmine väikese kiirusega. Erinevad pidurdustehnikad: sujuv- ja äkkpidurdus. Manööverdamine, pöörete sooritamine.
- Tagurdamine gabariitväravasse otse ja pöördega. Tagurdamine külgboksi.
- Erinevad sõiduharjutused: kiirendus ja pidurdus, peatumine laadimiseks ja liiklusvoolus, sõitmine tõusul ning langul.
- Säästlike, kütuse ülekulu vältivate sõiduvõtete kasutamine. Liiklusolukordade ja sõidutingimustega arvestamine.
- Sõiduki juhtimine erioludes
- Võimaluse korral- tööülesannete täitmine

Nõuded autojuhi ameti- ja täienduskoolituse õppeasutuse lektorile

- Autojuhi ameti- või täienduskoolituse õppeainete lektor peab:
  - 1) valdama õpetatava õppeaine aluseid;
  - 2) omama kõrg- või keskeriharidust või sellega samaväärset haridust;
  - 3) omama vähemalt üheaastast õppeaine profiilile sobivat töötamise või õpetamise kogemust viimase kümne aasta jooksul;
  - 4) olema viimase viie aasta jooksul osalenud õpetatava õppeaine valdkonnas erialasel täienduskoolitusel kestusega vähemalt kuus akadeemilist tundi.
- Lisaks peab autojuhi ameti- või täienduskoolituse autovedude korralduse lektor olema viie aasta jooksul osalenud ülikoolis või rakenduskõrgkoolis erialasel täienduskoolitusel kestusega vähemalt 26 akadeemilist tundi.
- Autojuhi täienduskoolituse läbiviimisesse võib kaasata käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuetele mittevastava spetsialisti lähtuvalt täienduskoolituse õppekavas oleva õppeaine eesmärgist.

Lektorid:

1. Tööõiguse alused- Arne Küüt, Sirje Küüt, Reet Paatsi, Priit Marmor, Keio Küüt
2. Liiklus- ja suhtlemispsühholoogia- Eha Aasumets, Arne Küüt, Sirje Küüt, Reet Paatsi,, Keio Küüt
3. Sõiduki tundmine ja käsitlemine- Arne Küüt, Üllar Läänesaar, Priit Marmor, Tiit Ratnik, Keio Küüt
4. Transpordiökonomika alused- Arne Küüt, Sirje Küüt, Reet Paatsi, Priit Marmor, Tiit Ratnik, Keio Küüt
5. Autovedude korraldus (logistika)- Arne Küüt, Reet Paatsi, Priit Marmor, Tiit Ratnik, Keio Küüt
6. Kindlustused- Martin Kuusik, Arne Küüt, Sirje Küüt, Reet Paatsi, Priit Marmor, Tiit Ratnik, Keio Küüt
7. Autojuhi vastutus- Arne Küüt, Sirje Küüt, Reet Paatsi, Priit Marmor, Keio Küüt
8. Sõidupraktika- Arne Küüt, Tiit Ratnik, Reet Paatsi, Priit Marmor, Keio Küüt